

Kaisa Garedeu ps

Toimenpidealoite lastensuojelulain muuttamisesta siten, että lapselle ei kerry käyttövaroja hatkassaoloajalta

Eduskunnalle

Lastensuojelulain 55 §:n mukaan kodin ulkopuolelle sijoitetulle lapselle on maksettava taskurahaan verrattavissa olevia käyttövaroja, jotka hän saa käyttää haluamallaan tavalla. Kuukausittain maksettava summa riippuu lapsen iästä. Lain mukaan alle 15-vuotiaalle maksetaan määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan. Tätä vanhemmalle nuorelle on maksettava summa, joka vastaa vähintään yhtä kolmasosaa elatustukilaissa säädetystä elatustuen määrästä. Vuonna 2025 käyttövaran minimimäärä on 66,04 euroa kuukaudessa.

Koska lain mukaan lapsi saa päättää itse rahojen käytöstä, sijaishuoltopaikan työntekijöillä, sijaisvanhemmilla tai sosiaalityöntekijällä ei ole oikeutta puuttua varojen käyttöön millään tavalla. Sijaishuoltopaikka ei myöskään saa pyytää lapselta tietoja tai kuitteja rahojen käytöstä tai kieltää lasta ostamasta käyttövaroillaan haluamiaan hyödykkeitä. Työntekijä voi pelkästään keskustella lapsen kanssa esimerkiksi liiallisen energiajuomien nauttimisen seurauksista, mutta ostopäätös jää lapselle itselleen. Myöskään varojen käyttämistä päihteisiin ei täten pystytä kontrolloimaan.

Käyttövaroja ei voida vähentää lapsen käytöksen vuoksi eikä karkumatkan ajalta. Hatkan aikana lapselle kertyy saatavia, jotka maksetaan hänelle hänen palatessaan. Lastensuojelun Keskusliiton mukaan nuorten hatkat eli sijaishuoltopaikoista karkaamiset ovat lisääntyneet huomattavasti. Hatkaamista ei tulisi palkita sen aikana kertyvillä käyttövaroilla, vaan niiden maksu tulisi keskeyttää silloin, kun lapsi on itse karannut luvottomasti sosiaalihuollon palveluiden piiristä.

Käyttövarojen maksun keskeyttämistä koskeva lakimuutos voisi edesauttaa nuorten vapaaehtoisuutta paluuta ja ehkäistä suurten rahasummien maksamista kerralla. Mitä suurempaan summaan nuori pääsee kerralla käsiksi, sitä todennäköisemmin varat päätyvät esimerkiksi päihteisiin tai uuden hatkamatkan mahdollistamiseen.

Hallitus on tekemässä lastensuojelulain kokonaisuudistusta. Käyttövarojen maksuehtojen kiristämistä koskeva 55 §:n muutos voitaisiin toteuttaa uudistuksen yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käyttövaroja koskevan 55 §:n muuttamiseksi siten, että käyttövaroja ei kerry maksettavaksi karkumatkalla olon ajalta.

Toimenpidealoite TPA 17/2025 vp

Helsingissä 11.3.2025

Kaisa Garede w ps